

Metsätalouden kannustejärjestelmä suometsien ilmastokestävän hoidon näkökulmasta

7.6.2019

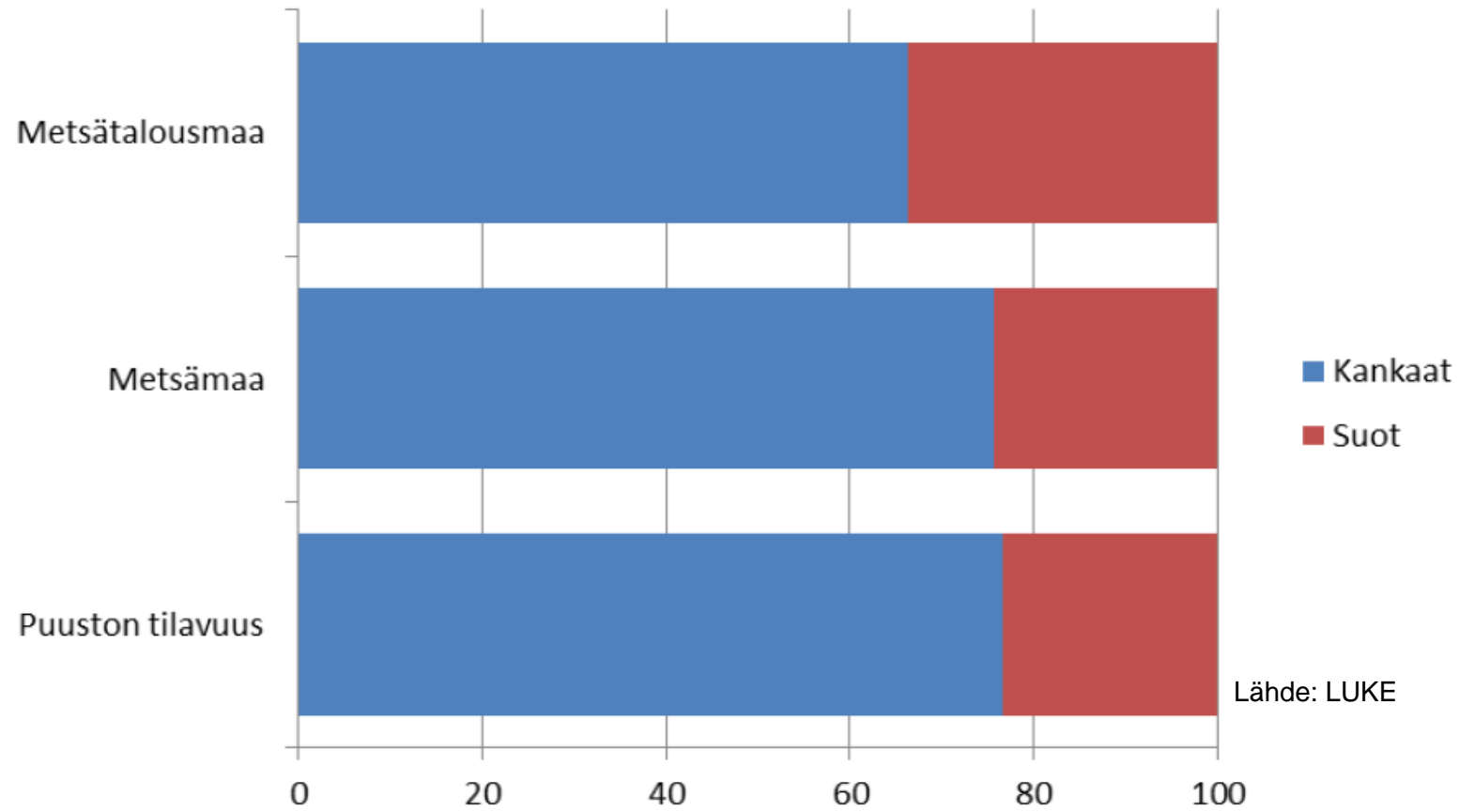
Marja Hilska-Aaltonen/MMM

Valtioneuvoston periaatepäätös soiden ja turvemaiden kestävästä käytöstä (v. 2012)

- Soita ja turvemaita on Suomessa yhteensä 9,3 miljoonaa hehtaaria eli kolmannes maapinta-alasta. Soista noin puolet on ojitettu metsätaloudekäyttöön, noin 250 000 hehtaaria viljelykäytössä ja aktiivisessa turvetuotannossa noin 60 000 hehtaaria.
- Nykyisestä suoalasta on suojeltu 1,2 miljoonaa hehtaaria eli noin 13 prosenttia. Turve kattaa Suomen energiahuollosta noin 5 prosenttia.
- Periaatepäätöksessä kaikkia soiden ja turvemaiden käyttömuotoja sekä suojelua on tarkasteltu yhdessä, kokonaisvaltaisesti kestävä ja vastuullisen käytön näkökulmasta.
  - Suoluontoa merkittävästi muuttava käyttö kohdennetaan ojitetuille tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneille soille.
    - Päätös tarjoaa välineitä toimenpiteiden kohdentamiseen sekä eri käyttömuotojen yhteensovittamiseen.
    - Soiden suojelulle ja soita käyttäville toimialoille konkreettisia toimenpiteitä ja keinoja, joilla edistetään kestävä ja vastuullista käyttöä toimialoilla sekä monimuotoisuuden suojelua.
  - Suositus luonnontilaisuusasteikosta maankäytön suunnittelun työvälineeksi.
  - Tunnistaa soiden ja turvemaiden ekosysteemipalvelut ja niiden hyödyntämismahdollisuudet.

Soiden osuus metsämaasta ja puustosta neljännes

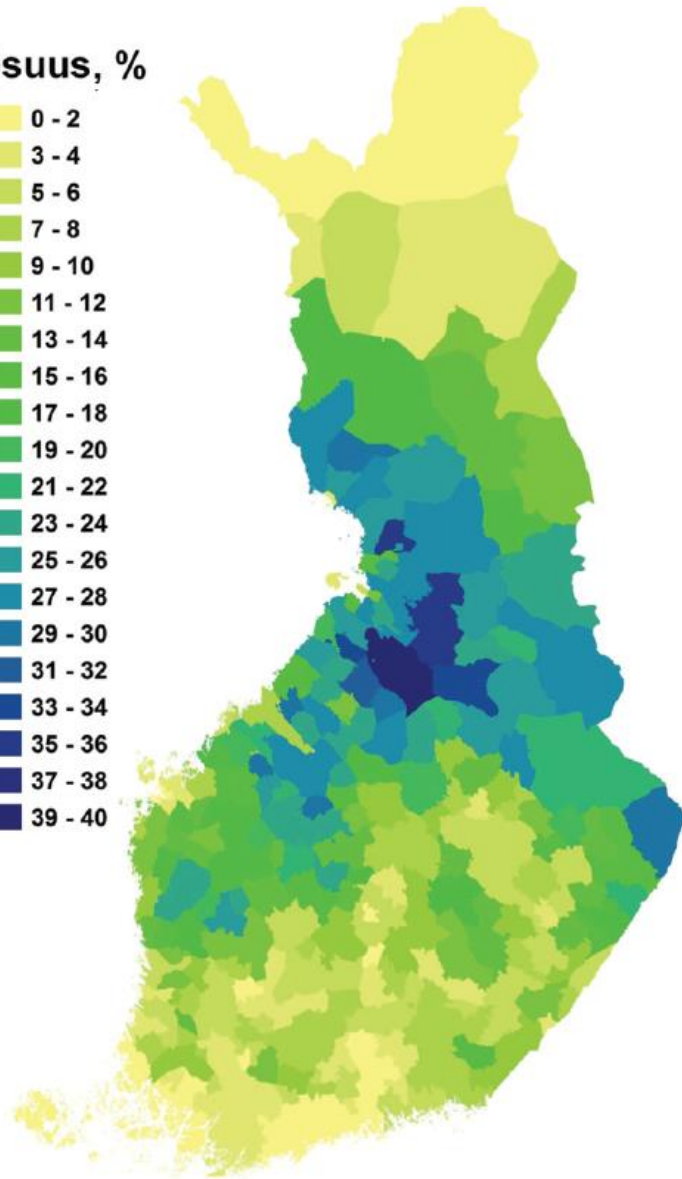
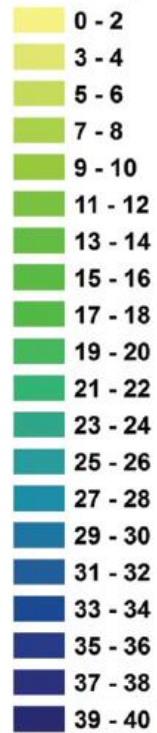

Lähde: LUKE

Metsäojitettujen soiden osuus kokonaismaa-alasta

Osuus, %

Suometsien
aluetaloudellinen ja
tilakohtainen merkitys
vaihtelee eripuolilla maata

Lähde; Laiho et al. 2016 (LUKE)

Suometsien merkitys metsätaloudessa

- Soiden merkitys puuntuotannossa kasvaa
  - kasvun arvioidaan lisääntyvän vuoden 2025 vaiheille
  - turvemaiden osuus puuston kasvusta on noin neljännes
- Valtakunnan metsien inventoinnin mukaan turvemaiden osuus ainespuun kestävästä hakkuumahdollisuuksista noin 20 %
- Suometsien kasvun lisäysmahdollisuudet hakkuumäärien noustessa
- Suometsien arvo luonnonhoidon näkökulmasta ja hiilen sidonnassa
- Alueellisesti huomattavat erot turvemaiden hakkuumahdollisuuksissa

Metsälain vaikutuksia suometsien käyttöön

- **Metsälaissa** ei ole 1.1.2014 jälkeen ollut uudistamisvelvoitetta vähätuottoisilla ojitetuilla soilta (kitu- ja joutomaita) ja ennallistettavilla soilta
  - Kitu- ja joutomaaksi jääneet ojitetut suot voidaan hyödyntää ilman uudistamisvelvoitetta ja saada tuottoa tehdyille investoinneille. Tärkeää alueen säilyminen metsätalousmaana.
  - Samalla mahdollistetaan alkuperäisen suoluonnon palautuminen tai ennallistaminen.
  - Pinta-alaltaan noin 1 milj. hehtaaria
- Metsälain 10 §:n mukaisiin erityisen tärkeisiin, turvattaviin elinympäristöihin sisältyy suoelinympäristöjä, joiden yhteinen piirre on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous
  - reheviä korpia, lettoja, luhtia, vähäpuustoisia jouto- ja kitumaan soita
- Eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen ja pienaukkohakkuiden rinnastaminen kasvatushakkuihin lisää metsänomistajan mahdollisuuksia vaikuttaa ojaston kunnostuksen tarpeeseen metsänkäsittelyn avulla
  - ojaston kunnostus tulisi sovittaa yhteen hakkuiden sekä muiden metsänhoitotoimenpiteiden kanssa. Tietyissä tapauksissa voidaan lykätä tai välttää kunnostuksen tarvetta säätelemällä kasvavan puustopääoman määrää.

Suometsien käsittelystä metsälainsäädännössä

- **Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslaki (kemera)**
  - Valtiontukea suometsien hoitoon 30-60 % toteutuneisiin kustannuksiin
    - Ojien kunnostus, vesiensuojelutoimet, - rakenteet ja piennartiet
    - Toteuttamissuunnitelmaan liitetään selvitys vesiensuojelutoimenpiteistä ja niiden laajuudesta
    - Vesilain mukainen ilmoitus ELY-keskukseen
  - Valtiontukea turvemaiden tuhkalannoitukseen 30 % toteutuneisiin kustannuksiin
  - Metsäluonnon hoitohankkeet, valtiontuki 100 % toteutuneista kustannuksista
    - Hankkeet liittyvät usein pienvesiin rajoittuvien metsäkohteiden kunnostukseen tai kunnostusojituksen haittojen korjaamiseen

Hallitusohjelman poimintoja, osaava ja osallistava Suomi

- 3.1.Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi
- Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman toimenpiteitä:
  - Metsien hoidosta, kasvukyvystä ja terveydestä huolehtiminen
  - Metsityksen edistäminen
  - Metsäkadon vähentäminen
  - Keinot soiden ja turvemaiden päästöjen vähentämiseen
  - Suometsien ilmastokestävä hoito
- Kehitetään ohjauskeinoja ja kannustimia metsien ja maaperän hiilinielujen ja –varastojen vahvistamiseksi.
- Edistetään monipuolisia metsien kasvatus- ja käsittelytapoja, mukaan lukien jatkuvapeitteinen kasvatus, ilmastotavoitteet ja taloudelliset näkökulmat huomioon ottaen.
- Kemera uudistetaan painottaen aktiivista ja oikea-aikaista metsien hoitoa ja luonnonhoitotoimia sekä ottaen huomioon hiilensidonnan kasvattaminen ja luonnon monimuotoisuuden parantaminen. Järjestelmään sisältyy metsätieverkon ylläpito.

3.1. Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi

- METSO-ohjelmaa jatketaan ja uudistetaan sekä korotetaan sen rahoitusta.
  - Metso- ohjelman laajentamista uusille elinympäristöille, kuten soihin, arvioidaan osana uudistusta.
  - Jatketaan soidensuojelun täydennysohjelman toteuttamista.
  - Edistetään talousmetsien luonnonhoitoa, kuten lahopuun ja kantojen jättöä, kulotusta, tekopökkeliä, riistatiheikköjä, suojavyöhykkeitä ja vesistövaikutuksen pienentämiseen tähtääviä toimia.
- Maa- ja metsätalouden yhteisiä tavoitteita:
  - Vesitalouden hallinta (kuivatus, tulvasuojelu, kastelumahdollisuudet, kosteikot ja monimuotoisuuden edistäminen, vesiensuojelu)
  - Peltöjen ja käytöstä poistuneiden turvetuotantoalueiden metsitys- ja kosteikko-ohjelma

KMS 2025 ja uusi tukijärjestelmä

Yleistä tukijärjestelmästä

- Metsätalouden tukijärjestelmä on aina ollut kiinteä ja tärkeä osa Suomen yleistä metsäpolitiikkaa, ei irrallinen yksityismetsätalouden edistämiskeino.
  - Kansallinen metsästrategia 2025
  - Tukijärjestelmällä aktivoidaan yksityismetsänomistajia metsiensä hoitoon ja käyttöön
    - Tuella on vipu-vaikutus eli tuet lisäävät metsänomistajan omien varojen käyttöä metsänhoito- ja metsänparannustöiden toteutukseen ja monimuotoisuuden edistämiseen
  - Tuki mahdollistaa ammattiavun käytön toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa
  - Tuettaville toimenpiteille asetetut rahoitusehdot ohjaavat näiden toimenpiteiden toteutusta laajemminkin kuin vain rahoitettujen hankkeiden ja toimenpiteiden osalta

Tukijärjestelmä on eräs Kansallisen metsästrategian 2025 toimeenpanon keinoista

- Talousmetsien lisääntyvät hakkuut edellyttävät metsien kasvun lisäämistä, jotta metsätalouden kestävyys on jatkossakin turvattu.
- Kasvuisat ja terveet metsät sitovat hiiltä.
- Metsien hoidon ja käytön kestävyys edellyttää monimuotoisuudesta huolehtimista.
- Luonnonhoito osaksi tavanomaista metsien hoitoa ja käyttöä
- Toimiva metsätieverkosto palvelee laajasti maaseudun elinkeinotoimintaa ja helpottaa pelastustehtävissä sekä mahdollistaa metsien virkistyskäytön

Tavoitteita ja mahdollisia toimenpiteitä metsätalouden kestävyysedistämiseen

Tavoitteet

Puuntuotannon kestävyysedistämisen turvaaminen ja laatuvaunun kasvatusta

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Monimuotoisuus ja vesiensuojelu

Metsätalouden infrastruktuuri

Toimenpiteet

- Metsänuudistaminen ja laadukas viljelymateriaali
- Oikea-aikainen taimikonhoito ja nuoren metsän hoito
- Lannoitus
- Suometsän tuhkalannoitus
- "Vajaatuottoisten" metsien uudistaminen ja pellonmetsitys
- Luonnonhoidon lisääminen talousmetsissä
- Laaja kirjo luonnonhoitohankkeita
- ML 10 § suojelu ja ympäristötukisopimukset
- Suometsien jatkokasvatusta tai uudistaminen
- Metsätien perusparannus ja uuden metsätien rakentaminen
- Tilusjärjestelyt
- Suometsänhoitoon liittyvä ojien kunnostus ja vesiensuojelurakenteet

Suometsien käytön haasteita

- Kannattavuus
  - Tuotto metsänomistajalle 2-3 % korkokannalla arvioituna noin 30–50 prosenttia pienempi kuin kivennäismaiden metsätaloudessa.
- Suometsien suotuisan kehityksen turvaaminen
  - metsänhoitotyöt, hakkuut, ojien kunnostus ja vesiensuojelutoimenpiteet
  - ravinnetila/tuhkalannoituksen mahdollisuudet
  - puuston suotuisaan kehitykseen riittävä kuivatus
- Hakkuumahdollisuuksien hyödyntäminen
  - kasvatusmallit ja metsänhoitotyöt
    - jatkuva peitteinen kasvatus sopii melko usein suometsiin
  - korjuun ja kuljetusten kehittäminen vastaamaan muuttuneita korjuuolosuhteita (mm. routakausi lyhentynyt)
  - toimijoiden yhteistyö markkinaehtoisessa tilanteessa
- Metsänomistajien neuvonta
- Osaaminen ja ammattilaisten koulutus

Suometsien käytön haasteita

- Ilmastokysymykset
  - turvemaiden käytön vaikutukset hiilitaseeseen
    - puustoon /maaperän sitoutuva hiili
  - maanmuokkaus metsänuudistamisen yhteydessä
  - metsätalouden vesiensuojelurakenteiden riittävä mitoitus
  - ilmastonmuutoksen aiheuttamat valunnan määrälliset ja ajalliset muutokset
- Soiden suojelu ja monimuotoisuuden turvaaminen
  - Luonnonsuojelulain nojalla tapahtuva pysyvä suojelu
  - Metsälain nojalla turvattavat 10 §:n kohteet (Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt)
  - Kemera-lain nojalla tehtävät 10- vuotiset ympäristötukisopimukset (pienvesiin rajoittuvia metsiä)
  - Kemera- lain nojalla rahoitettavat luonnonhoitohankkeet
  - Suometsien hoitohankkeissa luonnonhoidon edistäminen ja kuivuneiden/kuivuvien suojeltujen soiden tilan parantaminen

Kestävän suometsätalouden edistäminen

- Hoidetaan ja käytetään suometsiä kestävästi siten, että metsätalous on kannattavaa ja pidetään metsätalouden toimenpiteiden haitat ympäristölle mahdollisimman vähäisinä.
- Turvataan suometsien biologinen monimuotoisuus metsätaloudessa lainsäädännön ja metsänhoidon keinoin sekä erilaisilla kannustimilla.
- Tuetaan hyvän ammattiosaamisen kehittämistä ja käyttöä suometsissä tehtävien toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Tarjotaan käytännön toimintaan sopivia, digitaalisia paikkatietoaineistoja ja –työkaluja.
- Tarjotaan metsänomistajille monimuotoisia metsienkäsittelyvaihtoehtoja, jotta suo- ja turvemaametsiä voidaan käsitellä metsänomistajien tavoitteiden tai kohteen erityisluonteen mukaisesti.

Lopuksi

- Enenevä määrä metsien kasvusta ja hakkuupotentiaalista on ojitetuilla soilla.
  - Haasteena kasvatusmallien ja hakkuutapojen monipuolistaminen, puuston uusiutuminen, ravinnetalouden edistäminen ja vesitalouden järjestäminen kustannustehokkaasti.
- Turvemaiden käsittely vaativaa
  - Vesitalouden hallinta, vesistövaikutusten minimointi, eri metsänkäsittelyvaihtoehtojen hyödyntäminen ja monimuotoisuuden turvaaminen edellyttävät enemmän tietotaitoa kuin kivennäismailla toimittaessa.
- Keinoja vastata vaatimukseen
  - Ajantasainen tutkimustieto käyttöön
  - Hyvä ammattitaito toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa
    - Laadun valvontaan selkeitä menettelyitä
  - Metsätalouden paikkatietoaineistojen ja –työkalujen edelleen kehittäminen ja hyödyntäminen
  - Oikea-aikaiset ja oikein mitoitettut toimenpiteet sekä valuma-alue- että yksittäisillä kohteilla
  - Kannustejärjestelmä, jolla edistetään yksityismetsänomistajien mahdollisuuksia selvittää haasteista ja käyttää ammattitaitoisia osaajia suometsien hyödyntämisessä.